

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Філософія науки та економіки
ОНП «ЕКОНОМІКА»**

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення			Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр	Кількість кредитів	
ОК-1	Філософія науки та економіки	Обов'язкова навчальна дисципліна загально-наукової підготовки	Третій (освітньо-науковий)	1	1	3	Екзамен

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття.

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний та інші відповідно до навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: оволодіння здобувачами методологією дослідження наукових і економічних явищ; розуміння історичних та філософських передумов розвитку економічної науки; здобуття знань про етапи та напрями наукового дослідження; формування здатності до критичного аналізу економічних і наукових концепцій; виховання фундаментальних цінностей академічної доброчесності та відповідальності у професійній діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК02	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК05	Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.
------	---

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 02	Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.
ПРН 08	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у наукових дискусіях на семінарських заняттях, питання для поточного контролю, тести, питання для

підсумкового контролю, оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі екзамену, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Предмет, структура та методологія філософії науки та економіки: філософський погляд на природу наукового й економічного знання. Структура і призначення філософії науки та економіки, її місце у системі наукового знання з позицій філософії науки. Об'єкт, предмет і ключові категорії: філософське осмислення економічної реальності. Значення філософії науки та економіки у професійній підготовці економістів. як світоглядна основа фахової діяльності. Співвідношення філософії, науки і релігії: філософський аналіз типів знання. Природа наукового і позанаукового знання. Позитивізм і проблема співвідношення філософії та науки. Концепції росту наукового знання та економіки: з позицій епістемології. Методи пізнання. Істина як філософська проблема. Модернізація кібернетики в контексті розвитку креативності: філософський вимір міждисциплінарності та творчості в науці. Когнітивні експлорації номадологічного концепту — філософський погляд на зміну освітніх і наукових парадигм.

Тема 2. Філософський аналіз витоків економічного мислення: докласична економічна думка. Економічна думка Стародавнього Сходу з позицій цивілізаційного підходу. Економічні уявлення феодальної Європи та Київської Русі: філософське осмислення господарської етики. Каноністи і меркантилісти: філософський погляд на мораль і багатство. Єресі та Реформація, як світоглядні передумови зміни економічної раціональності.

Тема 3. Філософський вимір становлення економічної науки: класична політична економія. Передумови виникнення класичної політичної економії — філософський аналіз переходу до раціоналізму та лібералізму. Погляди Петті, Буагільбера, Кене, Тюрго, Сміта — з позицій натуралізму і просвітницької ідеології. Англійська класична школа: філософський аналіз категорій вартості, праці, ренти. Французька та американська школи — як різні філософські моделі економічного порядку.

Тема 4. Філософський огляд класичної політичної економії: альтернативні напрями XIX ст. Дрібновласницькі теорії: філософський аналіз проблем соціальної справедливості. Утопічний соціалізм, з позицій соціальної філософії та етики рівності. Марксизм — філософський аналіз діалектики, матеріалізму та капіталізму.

Тема 5. Історична школа та методологічний плюралізм: філософський погляд на культурну зумовленість економіки. Історична школа з позицій історизму та методологічного релятивізму. Ф. Ліст — філософське обґрунтування національної економіки. Стара і нова історичні школи: філософський аналіз ролі держави і соціальних інститутів. Метаморфози габітуальних практик в умовах сталого розвитку — філософський погляд на трансформацію економічної культури.

Тема 6. Філософське переосмислення економічної раціональності: маржиналізм і неокласика. Маржиналізм — філософський аналіз суб'єктивізму та граничної корисності. Кембриджська та американська школи — з позицій теорії добробуту і раціонального вибору. Математична школа — філософія формалізації економічного знання. Кейнсіанство — філософський погляд на державне регулювання і макроекономічну стабільність. Неолібералізм — філософія економічної свободи і ринку.

Тема 7. Філософське осмислення сучасних трансформацій: постнекласичні теорії та інноваційна економіка. Постіндустріальні концепції: філософський аналіз суспільства знань. Філософський синтез економіки і природничого знання. Smart-економіка — з позицій цифрової онтології та інтелектуалізації виробництва. Інституційні трансформації: філософський погляд на роль норм і правил у розвитку економіки. Трансформаційні практики інноваційних підприємницьких структур: філософія підприємництва як творчої діяльності. Перехресні компетенції фахівців з інноваційного підприємництва: філософський вимір компетентнісного підходу в економіці знань.

Тема 8. Філософський вимір сучасної економіки. Людина як суб'єкт економічної діяльності: філософсько-антропологічний підхід. Ділова етика з позицій прикладної етики та моральної відповідальності бізнесу. Філософський аналіз вартості, символічності та довіри. Філософські проблеми світової економіки, з позицій глобальної етики та сталого розвитку. Проблеми економіки в українському суспільстві: філософський погляд на трансформаційні

процеси. Вимоги ринку праці та трансформаційні бізнес-практики: філософський аналіз адаптивності та соціальної відповідальності. Трансформаційні практики українського бізнесу в умовах пандемії і війни з позицій філософії криз і стійкості (resilience).

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій: схем, моделей, алгоритмів наукового пошуку та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

Методи оцінювання:

Для поточного контролю: у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти); самостійна робота, неформальна освіта (онлайн-курси та платформи) тощо;

Для підсумкового контролю: проведення підсумкового контролю (усна та/або письмова відповідь, тестування тощо).

Засоби діагностики результатів навчання:

Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.

Підсумковий контроль передбачає проведення екзамену.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60									Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Самостійна робота		
6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	6 балів	7 балів	7 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота - 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Книш І. В. *Філософія освіти: номади і седентари: навч. монографія*. Одеса: Купрієнко С. В., 2018. 359 с <https://numl.org/Ihey>

2. Knysh I. V. *Upgrade of cybernetics in the context of developing creativity. Creativity Studies, Lithuania: Vilnius Gediminas Technical University (Vilnius Tech) Press, 2020, 13(2). P. 494–509. URL: <https://journals.vgtu.lt/index.php/CS> <https://www.scopus.com/sourceid/21100364911>*

3. Книш І. В., Дутка Г. Я. *Когнітивні експлорації номадологічного концепту в новій парадигмі освіти. Культурологічний альманах. Київ: Видавничий дім "Гельветика", № 2. 2023. С. 163–173. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/193/179>*

4. Книш І. В. *Метаморфози габітуальних практик в умовах імплементації ідей сталого розвитку. Der Stand der Entwicklung von Wissenschaft und Technik im XXI Jahrhunderts: Wirtschaftswissenschaften, Jurisprudenz, Pädagogik, Sport, Philosophie, Philologie. Monografische Reihe «Europäische Wissenschaft». Buch 14. Teil 1. 2022. Karlsruhe, Germany: Scientific World - NetAkhatAV.* S. 113–123. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43483/1/Kozak_Fedorova_mon.pdf

5. Книш І. В. *Трансформаційні практики інноваційних підприємницьких структур: виклики часу. Трансформація суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. С. 50–111. URL: https://www.newroute.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/mon_27.02.2023.pdf*

6. Книш І. В. *Вимоги ринку праці: трансформаційні бізнес-практики. Актуальні проблеми економіки. 2023. № 7 (265). С. 16–33. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/07/06.23_topic_Inna-V.-Knysh-16-33.pdf*

7. Книш І. В. *Трансформаційні практики українського бізнесу за часів пандемії коронавірусу і війни. Актуальні проблеми економіки. № 12 (258), 2022. С. 65–75. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/12/12.22_topic_Inna-V.-Knysh-65-75.pdf*

8. Tolochko S., Boryug N., Knysh I. *Transversal competencies of innovative entrepreneurship professionals in lifelong education. Baltic Journal of Economic Studies. Vol. 6, No. 3. Riga, Latvia: Publishing House «Baltija Publishing», Valdeku str. 2020. P. 156–165. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/846>*

9. Ортіна, Г. В. *Філософія антикризового розвитку реального сектору економіки за умов глобалізації. Scientific Journal Virtus, 2018, 2(23), 115-119. URL: <https://elar.tsatu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aeaed4bf-112b-4d96-b3cb-cc9cdd90b0ae/content>*

10. *Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін. ; за ред. І. С. Добронравової. К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. 255 с. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>*

11. *Філософія науки: навчальний посібник/ Гоян І.М., Матвієнко І.С., Сторожук С.В./ за ред. С.В. Сторожук. 4-те видання, виправлене і доповнене. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 420 с. URL: <https://lib-repo.pnu.edu.ua/handle/123456789/1549>*

Інформація про викладача: Книш Інна Василівна, доктор філософських наук, професор.

Гарант освітньої програми:

Єрохін Сергій Аркадійович,
доктор економічних наук, професор

